

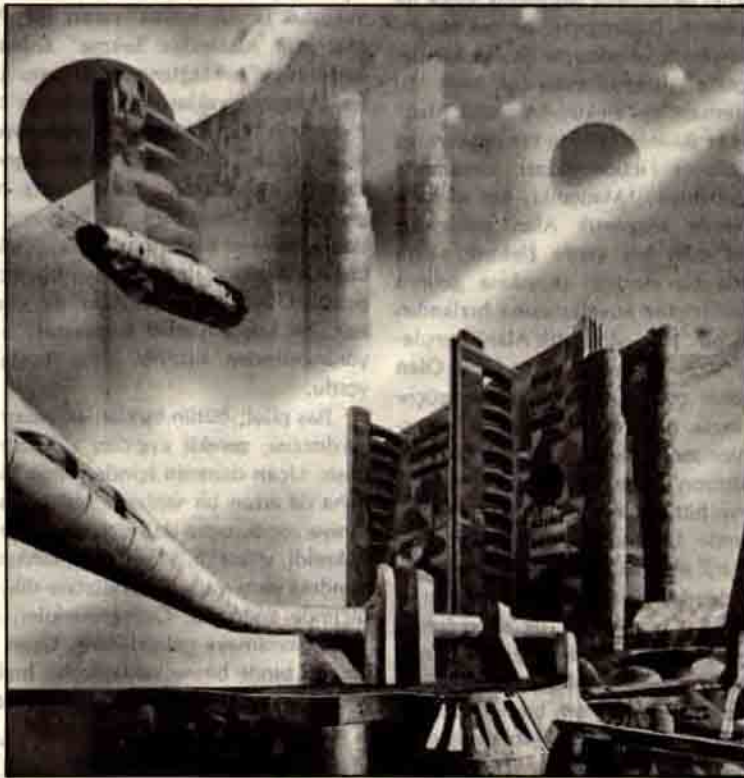
İLGİNÇ HAYAL - BİLİM YAPITLARI

Dr. Toygar AKMAN

Elinize, bir "Science-Fiction" (Hayal-Bilim ya da Bilim-Kurgu) romanı almış, heyecanla okumaya dalmışsınız. Şu satırlar, gözünüze çarpıyor:

".. Uçan dairenin, çevresindeki yoğunluk, gitgide artıyordu. Kurtuluş umudu, baş pilotun vereceği, kesin komuta bağlıydı. Kaptan, yavaşça yerinden doğruldu ve yardımcısına, tepki motor-

larını çalıştırmasını bildiren işareti verdi. Yardımcısı, önündeki kolu, hızla kendine doğru çekti. Uçan dairenin çevresinden, birden, fıskıran mavi alevler, ısıklık çalan bir sesle fıskırarak çevreye yayılıverdi. Gezegendekiler, nasıl öldüklerini anlıyamazlarken, uçan daire, çoktan atmosferi aşmıştı bile. Gemideki tüm personel, gözlerinde sevinç ışıkları dolu olarak emniyet kemerlerini

iyice sıkıca... Hızın gittikçe arttığını, tüm beden derjlerinin gerilmesi ile anlıyorlardı. Baş pilot, büyük bir soğukkanlılıkla, sağ elinin baş parmağını, koltuğunun düğmesine bastırdı. Uçan daire, o anda, yıldırım gibi, yıldızlar arası uzaya daldı. Şimdi, ışık hızı ile, kapkaranlık uzayda, dönüş volculuğu başlamıştı.."

Bu satırları okur okumaz, "— Amma da palavra!.." ya da "— Masal bu!.." diyerek, kitabı fırlatıp atmanız, doğaldır. Aynı kitabı, bir "Science-Fiction Bilgini" okumuş olsaydı, hafifçe tebessüm edecek ve "— Bu kadar cahilce yazılmış bir hayal-bilim kitabı da az bulunur!.." diyerek, kitabı usulcacak kapatıp kaldıracaktı.

Şimdi, aynı kitabın, biraz daha değişik bir biçimde yazılmış olduğunu varsayalım. Satırlar şöylece gitmekte:

“.. Uçan dairenin çevresindeki yoğunluk gitgide artıyordu. Tüm personel, kalkış için gerekli hazırlığa girişmişti. Gezegenin, “Çekim Gücü”nü saptayan kompüter, “Anti-Gravitas-yonel Alan”ın kurulabilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmış ve görüntü ekranına iletmişti. Baş pilot, “Görüntü Ekranı”ndaki sayılara uygun olarak “Anti-Magnetik-Hızlandırıcı”nın “Start” durumunu ayarladı. Yardımcısına, “Elektron Kovalamacası”nı çalıştırmasını işaret etti. Füze-leri, uzaya fırlatabilmek için, yıllar boyu “Yakıt” konusu üzerinde çalışan bilgin ve teknisyenler, “Anti-Magnetik Alan Meydana Getirebilmek İçin Elektron Kovalamacası” sistemini akıllarına getirememişlerdi. Bir Science-Fiction yazarı bilgin, romanlarından birinde bu konuya değinince, bunun olabilirliği tartışmaya başlanmış sonra da deneylere geçmişti. Başlangıçta, bir çok başarısızlıklara uğranılmıştı ve sonuçta sistem kurulabilmişti. Gerçekte, sistemin esası çok basit idi. “Atom-Çarpıştırması” ve “Elektro-Magnetik Alan” durumlarının her ikisinin birlikte kurulmasından oluşuyordu. Science-Fiction yazarı, romanında aynen şöyle yazmıştı: “Mademki, her elektrik akımı olan yerde Magnetik Alan vardır ve magnetik alan olan her yerde Elektrik akımı vardır; o halde bu elektriği meydana getiren elektronları, birbirlerini kovalarcasına hızlandırmak suretiyle, bir “Anti-Magnetik Alan” kurulabilir. Böyle bir “Anti-Magnetik Alan’a Sahip Olan Füze”, gezegenin çekim gücüne ters bir güçte olacağından, hızla, o gezegendeki uzaya fırlatabilir.” Bilginler atom parçalayıcı olarak kullandıkları “Siklotron”a benzer bir aygıt yapmışlar ve elektronların birbirlerini kovalamasını sağlayacak bir biçimde, hızlandırma işine girişmişlerdi. Hepsî, negatif elektrikle yüklü olan elektron tanecikleri, hızlandırıldıkları ölçüde, birbirlerini o hızla itiyorlardı. Öylesine ki, ilk deneylerde, meydana gelebilecek olan “Anti-Magnetik Alan”ın Gücü”nü, gereği gibi hesaplayıp ölçmelerini almadıkları için, bir kaç aygıtın, birden, paramparça olup dağılması olayı ile karşılaşmışlardı. Sonraları ise, bu “Elektron Kovalamacası” aygıtını, bir füzenin altına yerleştirmişler ve meydana gelecek olan “Anti-Magnetik Alan’dan Yararlanarak Füzenin Havaya Kalkıp Kalkamayacağı”nı denemeye girişmişlerdi. Sonuç, hepsini şaşkınlığa uğratmış ve belirli bir “Anti-Magnetik Güç”e erişen Füze, “Yeryüzü Çekim Gücü”ne ters bir güce erişir erişmez, birden yerden fırlamıştı. Ancak, yön doğrultuları yapılmadığı için de

yandaki ormana düşerek, büyük bir yangına da neden olmuştu. Bu olaylardan sonra, bilginler daha dikkatle çalışmalara yönelmişler ve sonuçta da “Anti-Magnetik-Hızlandırıcı” motorunu yapmışlardı. Yakıt ile çalışma sisteminden ise, ancak uzayda yön değiştirilmeleri için yararlanacağından, mermi biçimindeki füze yapımından vazgeçmişler ve “Daire” biçiminde yapılara yönelmişlerdi. “Uçan Daire”nin bu biçimde yapılmasının bir başka önemli yararı da, uzay içinde karşılaşılan meteor ya da meteoritler tehlikesinin yok edilmesi olmuştu. Uçan Daire’ye yaklaşan bir meteorit, eğer çok küçük ise, “Anti-Magnetik Alan” etkisi ile, hemen hızla yön değiştirip Uçan Daireden kaçıyor. Eger, Uçan Daireye yaklaşan gök cismi, çok büyük ise, bu kez aynı “Anti-Magnetik Alan” etkisi ile, uçan daire, hızla o gök cisiminden uzaklaşıp kaçıyor. Bu nedenle de bazan, zik-zaklarla dolu yolculuk yapma zorunda kalınıyordu. Bu durumun, “Gezegener Arası Yolculuk”ta en büyük yararı ise “Gezegener Magnetik Alanından Sekme” sisteminde “Hız Arttırılması”nın sağlanması olmuştu. Uçan Daire, bir gezegene yaklaşırken “Elektron Kovalamacaya Aygıtı”nın çalıştırılması durduruluyordu. Böylece, uçan dairedeki “Anti-Magnetik Alan” kalkmış olduğundan, daire, hızla o gezegene geliyordu. Gezegenin yörüngesine girip de, dönüş hareketi başlar başlamaz, “Elektron Kovalamacaya Aygıtı” çalıştırılıyor ve böylece meydana getirilen “Anti-Magnetik Alan” ile, uçan daire, bu kez, bir kaç misli hız kazanarak, o gezegenin yörüngesinden fırlayıp, uzay boşluğuna dalıyordu.

Baş pilot, bütün bunları aklından geçirirken, yardımcısı, gerekli aygıtları çalıştırmaya başlamıştı. Uçan dairenin içinde, önce hafif, gitgide daha da artan bir vınlama sesi başladı. Bir kaç saniye sonra, uçan daire, yavaşça yerden kalktı. Yükseldi, yükseldi, yükseldi ve birden, disk biçimindeki yassı yapısı, gökyüzüne dik gelecek bir biçimde doğruldu. Gezegendekiler, nasıl olduğunu kavramaya çalışırken, Uçan Daire, ışık hızının binde birine yaklaşan bir hızla, yıldızlar arası uzaya dalıp, gözden kaybolmuştu.”

Bu satırları okur okumaz, “— Çok ilginç!..” diyerek, (kitabı fırlatıp atmak bir yana) kendinizi, romanın akışına kaptırmanız, olağandır. Aynı kitabı, yine bir “Science-Fiction Bilgini” okumuş olsaydı, kaşlarını kaldırıp, “— Bilimsel bulguları, çok güzel işleyip geliştirmiş. Bakalım, daha nerelere kadar değerlendirebilmiş?..” diyerek, sayfaları çevirmeye devam edecekti.

Bu örneği vermektan amacımız, ancak “Bilimsel Veri”lerden esinlenerek ve “Hayal-

Gücü"nü geliştirerek yazılan "Science-Fiction" romanlarının ilgi çekici olabileceği, bilimsel bilgidен yoksun ya da bilimsel bilgi'ye ters düşen romanların, "Masal" olmaktan öteye gidemeyeceğini belirtebilmektedir. Bazan, ünlü "Hayal-Bilim" (ya da Bilim-Kurgu) roman yazarlarının da, bilimsel bilgi'ye ters düşen roman yazdıkları olmaktadır. Örnek olarak, Isaac Asimov'un, "Kan Damarlarında Yolculuk" adlı yapıtını ele alabiliriz. Bu romanında, Asimov, "Proteus" adını verdiği, ufak bir denizaltı içine giren personelin, bu denizaltı ile birlikte bir ışık demeti altında küçültülmesi ve böylece küçülen denizaltı'nın, bir enjektör ile, yaralı bir insanın kan damarına enjekte edilmesi ve böylece mikroskopik bir denizaltı durumuna gelen bu aygıt içinde yolculuk yapan uzmanların, o yaralı kişinin, yaralı yerinin içeriden tedavisinin yapılabilmesi, konusu işlenmektedir. Asimov, biyoloji profesörü olduğu için, bu romanında, kan damarları içindeki alyuvarlar, akyuvarlar ve antikorların görevleri hakkında ayrıntılı bilgi de vermektedir (1). Ancak, gözden uzak tuttuğu bir nokta var ki, Asimov, bu konuyu açıklayabilecek herhangi bir şey yazmamaktadır. Denizaltı ve içinde bulunan insanların küçültülmesi sonunda, atomik yapılar'da herhangi değişme olmamaktadır. Kısaca, atomlar, küçülme nedeni ile daha da yoğunlaşmış olacıklarından, özgül ağırlıkları aynen korunmuş olacaktır. Bu durum, Uzay'da, tüm yakıtını tükettikten sonra yoğunlaşan "Ak Cüce" adındaki yıldızların durumuna benzeyecektir. Böyle bir yıldızda, nasıl bir kibrit kutusu büyüklüğünde olan demir, tonlarca ağırlıkta oluyorsa, aynı şekilde, küçültülmüş olan denizaltı da bir kaç ton ağırlığını aynen muhafaza edecektir. Böyle bir küçültülmüş denizaltı, kan damarına enjekte edildiği anda, bir kaç ton ağırlığı nedeni ile, kan damarlarını parçalayarak, bedeninin altından çıkıverecektir. Nerede kaldı ki kan damarları içinde yolculuk yapabilsin.

Oysa, aynı Asimov, 1952 yılında yazdığı, İngilizce "The Currents of Space" adlı olup, dilimize, "Kâinat Fatih'i" adı ile çevrilen bir başka "Science-Fiction" romanında, ilginç bir konuyu ileri sürmekte ve "Yıldızlar Arası Uzay Analizciliği"ni, ortaya atmaktadır. Yıldızların ve Gezegenlerin, ileride, ne çeşit yaşam koşulları ile karşılaşacaklarının, ancak "Yıldızlararası Uzay Analizcileri" tarafından saptanabileceğini, ileri sürmektedir (2). Dilimize, "Çelik Mağaralar" adı ile çevrilmiş olan bir başka "Hayal-Bilim" romanında ise, Yeryüzüne, uzaydan gelen, daha üstün akıl düzeyindeki varlıkların, Yeryüzü insanları ile birden ilişki kuramadıkları; bu nedenle Yeryüzünde kurdukları "Uzay Mahallesi"ni, bir "Enerji Perdesi" ile korumak zorunda kaldıkları; konusu üzerinde, hayal gücünü işletmektedir (3). Kitapta, ilginç olan başka bir konu da, şehir içi yollarının, kendiliğinden akan şeritler halinde olacağı yolundaki görüşlerdir. Asimov, bu görüşlerini, romanın heyecan atmosferi içinde şöylece belirtmektedir:

".. Baley, şerit değiştirmeye başladı. Şeritlerin, daima dış kesimlerinde ilerlemeye dikkat ediyordu. Şerit değiştirirken, kenarda durmak, bir bakıma kolaylık sağlıyordu. Hız değiştirirken, dengesini bozmadık için, dizlerini bükmek zorunda kalıyordu. Nihayet, kırkbeş mil hızla giden bir şerit üzerinde durdu.

— Durum nasıl, Daneel?
R. Daneel, sükûnetle cevap verdi.
— Hâlâ peşimizde!

Baley'in dudakları kısıldı. Oynak ve hareketli platformları kullanmak zorundaydı. Nerede bulduklarını anlamak için, çevresine bakındı. B-22 D caddesi, gözlerinin önünden hızla geçti. Son şerite atladı. Bu şerit, doğru platforma çıkıyordu. Şeritlerde yol alan, kadınlı erkekli gruplara çarpmamak için, çok dikkat etmesi gerekiyordu. Seri bir hareketle platforma sıçradı ve korkuluğun üstünden atladı..."

Isaac Asimov, "Robotlar" adlı bir başka "Science-Fiction Romanı"nda, robotlar üzerinde yapılan çalışmaların nasıl geliştirileceğini ve gelecekte Yeryüzünün, "Robotların Hizmet ve Yönetiminde Nasıl Yönetileceği" konusunu işlemeye çalışmaktadır. 1976 yılında dilimize de çevrilmiş olan bu kitap'ta, Asimov, "Robot Bilimi"nin çok gelişeceği ve "Robotların Davranışları" nı inceleyip saptayabilmek üzere, "Robo-Psikoloji Bilimi"nin kurulacağını, ileri sürmektedir.

Romanda, 1982 yılında doğan ve 2064 yılında 82 yaşında iken ölen Amerika Birleşik Devletleri Robot-Psikologlarından Dr. Susan Calvin'in, anıları nakledilmektedir. Yer, yer, bilim, teknoloji ve edebiyat ve yer, yer de "Robotların Geleceği Hakkında Hayal-Bilim"le bezenmiş olan bu kitap'ta, Isaac Asimov, şu görüşlerini ortaya koymaktadır:

".. Robo-Psikolog, başını öne eğdi.

— Görüyorum ki, bütün politikacılar gibi, siz de çimlere basmadan yapamıyorsunuz. Ama, olayların, bu hali alması, beni çok üzdü. Robotları çok severim. Diyebilirim ki, insanları sevdiğimden de çok. Kamu hizmetlerinde çalıştırmak üzere yapılacak robotların, görevlerini, insanlardan daha iyi bir biçimde yerine getireceğinden eminim. Robot-Bilim Kuralları'na göre,

insanlara, haksızlık etmeleri olanaksızdır. Görev süreleri sona erince, kendiliklerinden işten çekileceklerdir. Üstelik, gerçeğin, insanlar tarafından öğrenilip, "İnsan-Robot"lar tarafından yönetilmekten duyacağı ezikliğe kapılmasını engellemek için, bu "Görevden Çekilme", gerekli olacaktı. İdeal bir Dünya olacaktı, Dünyamız.

— Ancak, robot beyinleri'nin, insan beyni'nin olağanüstü derecesine erişmeleri, olanaksızdır. Positronik beyin ile insan beyni'ni, hiçbir zaman, bir tutamayız.

— Positronik beynin, yardıma ihtiyacı olduğu doğru. Ancak, hangi insan beyni, yardıma gerek duymaz ki?.. (4).

"Robot - Psikolojisi" .. "Robotların, Eziklik Duygusuna Kapılmaları" .. v.b. biçimindeki iddialar, ilk bakışta, insana, fantastik fikirler, gibi geliyor. Ancak, "İnsanların Şartlandırılması" gibi "Makinelerin de Şartlandırılabilceği"nin, Sibernetik ve Elektronik Beyin bilginleri tarafından saptanmasından sonra, bu görüşler, hiç de fantastik kalmıyor. Bilim ve Teknik okuyucuları hatırlayacaktır. Derginin Şubat 1977 tarihli 111. sayısında Carl Frederick tarafından yazılmış "Konuşan, Düşünen, Yaratan, Hatta Öfkelenen Robotlar" başlıklı bir yazı yayınlanmıştı. Bu yazıda, M I T (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü) Profesörlerinden Dr. Weizenbaum tarafından "Paranoid" (Ruh Hastası) bir robotun yapılmış olduğu ve bu Paranoid Robot'un, tıpkı bir Paranoid İnsan gibi davranışlarda bulunduğu anlatılıyordu. Belki de Dr. Weizenbaum, "Science - Fiction" yazarlarının görüşlerinden esinlenerek, böyle bir robotu yaratabildi. Ne dersiniz?

Buraya kadar, Prof. Dr. Isaac Asimov'un kitaplarından örnekler vermeye çalıştık. Şimdi de başka yazarların kitaplarına kısa bir göz atmaya çalışalım. Edmond Hamilton tarafından yazılan ve dilimize "Ölümsüzler Ülkesi Althar" adı ile çevrilen Hayal-Bilim romanında, yaşadığımız yüzyıl içinde uzaya fırlatılan bir Füzede teknik bir arıza meydana gelmesi sonunda, bu füze'nin yörüngeye giremediği ve içinde bulunan Astronotun ölüme terkedildiği; Astronotun, bir an önce ölebilmesi için, Füzenin içindeki havanın birden boşalmasını sağlamak üzere, kapağı çekip açtığı; acı bir soğukun birdenbire içeri dolarak Astronotu dondurduğu; Yüzyıllar sonra, aynı füzenin Yeryüzüne döndüğü; atmosfere temas sonunda, Astronotun "Donma Uykusunu"ndan uyandığı; fakat Yeryüzünde bambaşka bir düzen bulunduğu, anlatılmaya çalışılmaktadır. Yeryüzünde dört tip insan yaşamaktadır. Ölümlü "Hoomen"ler, ölümsüz "Vramen"ler, Vramenle-

rin çocukları "Üçüncü Adamlar" ve onların da çocukları "Dördüncü Adamlar". Vramenler, ölümsüzlüğün sırrını çok uzak bir gezegende bulmuşlardır. Ancak, çocukları, kendilerinden daha güçlü ve daha hırslı olmaktadır. Onların çocukları olan "Dördüncü Adamlar" ise, babaları olan "Üçüncü Adamlar"dan daha ufak tefek yapıda olmalarına rağmen, "Beyin Güçleri" hepsinden etkili olan varlıklardır. Düşünceleri ile uzaktan "Telepati Yolu İle", herhangi bir tehlikeyi yok edebilmektedirler. Ancak, Yeryüzündeki kötülükler karşısında, kendi köşelerinde, çok sade bir biçimde, yalnızca düşünceleri ile başbaşa yaşamayı yeğlemişlerdir. Ancak, babaları olan "Üçüncü Adamlar"ın, Yeryüzünü altüst etmeye kalkmaları karşısında, köşelerinden çıkarak, telepatik güçleri ile onları önlemektedirler. v.b. (5).

Philip K. Dick tarafından yazılan ve dilimize "Yaratılan Dünya" adı ile çevrilen bir başka "Bilim-Kurgu Roman"da ise, diğer gezegenlere göç etme zorunluluğunu duyan insan'ın, Venüs gezegenindeki yaşam koşullarına uyumda bulunabilme için, Amerika'da San Francisco kentinde, şeffaf duvarlarla çevrili bir sığınak içinde, şartlanan insanları, konu olarak ele almaktadır. Bu insanlar, Venüs'deki ısı, rutubet ve çeşitli yoğunluktaki gazlara uyumda bulunup yaşayabilecek bir büyüklük ve durumda geliştirilmektedir. Sonra da, bir füze ile Venüs gezegenine gönderilmektedir. Roman'da yer alan diğer konuların heyecanı yanında, Venüs'e, varış şöylece anlatılmakta:

".. Gördükleri manzara karşısında, gözlerine inanamadılar. Garry, mırıldandı.

— Eve döndük. Bir hata oldu galiba. Bir daire çizip, geri düştük.

Fakat, buldukları yer, sığınak değildi. Fakat, sığıntıktan da farklı değildi. Uzaktaki tepeler, sisle kaplıydı. Yeşil mantarlar her tarafı sarmıştı. Yer, kaygan denecek kadar rutubetliydi. Ağzıları, bir karış açık olarak çevreye bakındılar. Her zaman alışık oldukları cam duvar yoktu. Arazi, göz alabildiğine uzanıyordu. Frank,

— Tanrım, diye söylendi. Çevremiz, sun'i değil!

Sümüklü böceğe benzeyen bir yaratığı, parmaklarının ucuyla tutup kaldırdı.

— Bunlar, robot değil, gerçek hayvanlar!

Irma, bir sis bulutunun içinden çıktı. Kaşından kan süzülüyordu. Saçları dağılmış, füzenin çarpması anında elbisesi parçalanmıştı. Bir kucak dolusu bitkiyi yere attı.

— Yuvaya döndük! diye söylendi. Şunlara bakın?.. Hatırladınız mı? Ve, nefes de alabiliyoruz. Yaşayabiliyoruz..." (6).

Science-Fiction romanlarından en ilginç olanlarından biri de, hiç kuşku yok ki, dilimize "Kutsal Gezegen" adı ile çevrilen J. Strike'nin yapıtıdır. J. Strike, bu romanında, çok uzak bir yıldız ailesi içinde bir gezegene inen, bir Astronot'un, orada, tüm gezegeni yöneten ve kendisinin "Tanrı" olduğuna inanan, bir "Elektronik Beyin" ile çatışmalarını anlatmaktadır. Kitapta yer alan şu satırlar, konunun işleniş hakkında, bize yeteri kadar fikir vermektedir:

"— Biz senin şeyleri yapamayız. En Ulul Astronot, son cümlesine, yapılanlara gerçekten hayret ediyormuş gibi bir ton verdi. "Tanrı", Astronot'un, bu iki yüzölölüğünü, samimiyet sandı.

— Bu Dünya'nın tabiatı, tamamen kontrolüm altındadır. Bir kuşun uçuşundan bile haberim olur. Milyarlarca böcek ve onların düşmanları hakkında durmaksızın not tutarım. Bu şekilde, bir grubun, diğerine üstünlük sağlamasını önlerim. Sözün kısası, "Tam Bir Denge Kurdum". İki ayaklı canlılar için değil tabii!.. dedi "En Ulu" düşünerek. Hayvanlar ve bitkiler dünyasında dengeyi kurarak, bu dünyayı düzene soktuktan sonra, bir şeye dikkat ettim. Herşey, çok düzenliydi. Fazla düzenli olmak, monoton oluyor. Ne de olsa, Doğa'da değişen bir şey olmalı. Ne demek istediğimi anlıyorsun, herhalde: İnsanların, meydana çıkışının sebebi bu. İnsanlar, herşeyi değiştirmeye kalkışıyorlar. Hiçbir kurala uymuyorlar. Tabii, bu işimi zevklendiren bir şey. İnsanlar, gerçekten inanılmaz şeyler. Zekâlarının sonu yok, bunu kabul etmeliyim. Devamlı yakından gözlerim onları izler. Durmaksızın fesatlik

yapıyorlar, kumar oynuyorlar, hırsızlık ediyorlar, savaşıyorlar. Onları gözetlemek, o kadar eğlenceli ki, zaman, zaman, bazı dini kurallar gönderdim. Yalnızca, bu kuralları nasıl bozacaklarını görmek için..

Astronot Werden, merakını yenemiyerek sordu.

— İnsanları nasıl yarattınız? Tek hücreli canlıların gelişmesiyle mi bu duruma geldiler. Yoksa, onları, şimdi oldukları gibi mi yarattınız?..

— Hayır! İksisi de değil. Onları, ithal ettim, dışarıdan getirdim!.. dedi "Tanrı". Gayet normal bir şey söylüyormuş gibi.. (7).

Bu roman, "İnsan" ile kendisinin "Tanrı" olduğunu sanan bu "Elektronik Beyin" arasında cereyan eden çatışmalarla sürükleyici bir biçimde süre gitmektedir. Ancak, bütün bu ilginç "Hayal-Bilim Konuları"nın, bu ufak yazı içinde, yer alamayacağı da kesin. Şimdi, sıra sizindir. Araştırmalarınıza başlayın ve "Hayal-Güçü"nü, kullanmaya girişin.

- (1) ASIMOV Isaac, *Kan Damarlarında Yolculuk*, Çev: Reha Pınar, İstanbul 1971.
- (2) ASIMOV Isaac, *The Current of Space*, (Kâinat Fatihi), Çev: Necati Kanatsız, İstanbul 1954.
- (3) ASIMOV Isaac, *Çelik Magaralar*, Çev: Reha Pınar, İstanbul 1971.
- (4) ASIMOV Isaac, *Robotlar*, Çev: Suat Genç, İstanbul, Milliyet Yayını, 1976.
- (5) HAMILTON Edmond, *Ölümsüzler Ülkesi Althar* Çev: Gönül Suveren, Altın Kitaplar Yayını, 1969.
- (6) DICK Philip K., *Yaratılan Dünya*, Çev: Reha Pınar, İstanbul 1971.
- (7) STRIKE J., *Kutsal Gezegen*, Çev: Sabri Öner, İstanbul 1971.

- **Klasik müziği çok seven ve gece yarısına kadar yüksek sesle plâk dinlemeyi adet edinmiş bir çift bir gün posta kutusunda şu garip mektubu bulur:**

Sevgili Klasik Müzik Aşıkları,

Gecenin yarısında kalkıp da yapıtlarımdan birinin tam bir orkestra ile çalındığını işitmek beni ne kadar şaşırttı, tahmin edemezsiniz. Nihayet bu kadar uzun bir uykudan sonra kulaklarım işitir oldular. Ben zaten sağırlığımın devamlı olmayacağını biliyordum. Yalnız bir noktayı eleştirmek isterim. Bana çalınan parçalar bir parça fortissimo geldi.

Belki gelecek konserinizde Dokuzuncu Senfoni'yi de çalmak lütfunda bulunursunuz! Ben de o zaman kentin bütün polis korosunu size eşlik etmek için çağırırım.

Saygılarımla,

Ludwig van Beethoven

READER'S DIGEST'ten